

LV

LV

LV

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 13.11.2008
COM(2008) 770 galīgā redakcija

**KOMISIJAS ZIŅOJUMS
EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI,
EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI
UN REĢIONU KOMITEJAI**

**PAR EIROPAS ENERĢĒTIKAS TĪKLU PROGRAMMAS ĪSTENOŠANU
LAIKPOSMĀ NO 2002. LĪDZ 2006. GADAM**

atbilstīgi 16. pantam Regulā (EK) Nr. 2236/1995

**KOMISIJAS ZIŅOJUMS
EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI,
EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI
UN REĢIONU KOMITEJAI**

**PAR EIROPAS ENERĢĒTIKAS TĪKLU PROGRAMMAS ĪSTENOŠANU
LAIKPOSMĀ NO 2002. LĪDZ 2006. GADAM**

atbilstīgi 16. pantam Regulā (EK) Nr. 2236/1995

1. IEVADS

Komisija iesniedz “Ziņojumu par Eiropas enerģētikas tīklu (*TEN-E*) programmas īstenošanu laikposmā no 2002. līdz 2006. gadam” Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai saskaņā ar 16. pantu Padomes 1995. gada 18. septembra Regulā (EK) Nr. 2236/95¹, ar ko paredz vispārējus noteikumus Kopienas finansiāla atbalsta piešķiršanai Eiropas tīklu jomā (turpmāk tekstā “*TEN* finanšu regula”).

Šis ziņojums attiecas uz *TEN-E* budžeta līdzfinansētiem *TEN-E* projektiem (izpēte un darbi) laikposmā no 2002. līdz 2006. gadam. Apskatīts arī pārskata laikposmā panāktais progress *TEN-E* prioritāro projektu īstenošanā.

Pārskata periodu reglamentēja Eiropas enerģētikas tīklu pamatnostādnes, kas pieņemtas 1996. gadā² (turpmāk tekstā “1996. gada *TEN-E* pamatnostādnes”) un attiecas uz 2002. un 2003. gadu, Eiropas enerģētikas tīklu pamatnostādnes, kas pieņemtas 2003. gadā³ (turpmāk tekstā “2003. gada *TEN-E* pamatnostādnes”) un attiecas uz laikposmu no 2004. līdz 2006. gadam, un *TEN* finanšu regula, kas pieņemta 1995. gadā un attiecas uz visu laikposmu no 2002. līdz 2006. gadam. Šajā ziņojumā par īstenošanu ņemtas vērā 2003. gadā veiktās tiesiskā regulējuma izmaiņas.

Vissvarīgākā iezīme šajā laikposmā bija desmit jauno dalībvalstu pievienošanās 2004. gadā. Lai pilnībā integrētu jauno Eiropas kaimiņattiecību politiku, 2006. gada 6. septembrī pieņēma pārskatītās Eiropas enerģētikas tīklu pamatnostādnes⁴.

Komisija uzskata par svarīgu Eiropas enerģētikas stratēģiskajā pārskatā (*SEER*), ko 2006. gada martā aicināja izveidot Eiropadome, skatīt ar infrastruktūru saistītus jautājumus. Paziņojumu par Prioritāro starpsavienojumu plānu⁵, kas balstīts uz 2006. gadā pieņemtajām *TEN-E* pamatnostādnēm, iesniedza 2007. gada 10. janvārī kā daļu no *SEER* paketes.

---

¹ OV L 228, 23.9.1995., 1.–7. lpp.

² 1996. gada 5. jūnija Lēmums Nr. 1254/96/EK, OV L 161, 29.6.1996., 147. lpp.

³ 2003. gada 26. jūnija Lēmums Nr. 1229/2003/EK, OV L 176, 15.7.2003., 11. lpp.

⁴ 2006. gada 6. septembra Lēmums Nr. 1364/2006/EK, OV L 262, 22.9.2006., 1. lpp.

⁵ COM(2006) 846.

2. PIEMĒROJAMIE TIESĪBU AKTI LAIKPOSMĀ NO 2002. LĪDZ 2006. GADAM

2.1.1. *TEN-E pamatnostādnes*

Eiropas Kopienas pirmās pamatnostādnes Eiropas enerģētikas tīklu jomā tika pieņemtas 1996. gadā⁶. Šīs pamatnostādnes noteica potenciāli atbilstīgus projektus ES līdzfinansējumam, kā arī to atbilstības kritērijus. Sākotnējais Kopienas finansiālajam atbalstam atbilstīgo kopējo interešu projektu saraksts ir grozīts divas reizes: 1997. gadā⁷ un 1999. gadā⁸.

2003. gadā *TEN-E* pamatnostādnes⁹ pārskatītas kontekstā ar Komisijas priekšlikumiem par enerģētikas infrastruktūru. Pārskatīšana saistīta ar paplašinātu ietekmes novērtējumu.

Īpaši svarīgi bija pabeigt noteiktus projektus, kuri ietverti prioritāro projektu asīs un kuriem ir pārrobežu nozīme vai kuriem ir būtiska ietekme uz pārrobežu pārvades jaudu.

Tādējādi, pārskatot pamatnostādnes, ir mainīts un papildināts kopējo interešu projektu saraksts, kas iepriekš noteikts 1996. gada pamatnostādņu pielikumā (ar grozījumiem, kas izdarīti 1997. un 1999. gadā) un nosaka 12 prioritāro projektu asis. Nosakot šīs asis, ņemti vērā savienojumi, kas nepieciešami iekšējā tirgus efektīvai darbībai un energoapgādes augsta līmeņa drošībai. Problēmas elektroenerģijas un gāzes tīklu jomās atšķiras šādi.

i) Elektrotīklu starpsavienojumu pašreizējās jaudas tika uzskatītas par nepietiekamām, lai turpinātu palielināt apmaiņu un tirdzniecību. Tāpēc valstu un valdību vadītāji Barselonas Eiropadomē 2002. gada martā nolēma noteikt dalībvalstīm indikatīvu mērķi – līdz 2005. gadam elektroenerģijas starpsavienojumiem katrai valstij jāatbilst vismaz 10 % valsts uzstādītās ražošanas jaudas.

ii) Dabāsgāzes jomā saistībā ar vietējo resursu izsīkšanu ES nākamajos 20-30 gados gaidāms krass atkarības palielinājums no gāzes importa. *TEN-E* politikā tika noteikts reāls mērķis līdz 2013. gadam palielināt gāzes importa jaudu par 70 miljardiem kubikmetru, izmantojot avotus Krievijā, Ziemeļāfrikā, Kaspijas jūras reģionā un Tuvajos Austrumos. Pašreiz lielākie dabāsgāzes piegādātāji ir Norvēģija, Krievija un Ziemeļāfrika. Paredzams, ka turpmāk par svarīgiem piegādātājiem kļūs arī Kaspijas jūras, Tuvo Austrumu un Persijas jūras līča reģioni, pateicoties attīstībai ar kuģiem pārvadājamās sašķidrinātās dabāsgāzes jomā. Šie avoti nosaka dabiskos tranzīta ceļus un vajadzību pēc sašķidrinātās dabāsgāzes termināļiem un regazifikācijas jaudas.

---

⁶ Lēmums Nr. 1254/96/EK, OV L 161, 29.6.1996., 147. lpp

⁷ Lēmums Nr. 1047/97/EK, OV L 152, 11.6.1997., 12. lpp.

⁸ Lēmums Nr. 1741/99/EK, OV L 207, 6.8.1999., 1. lpp.

⁹ Lēmums Nr. 1229/2003/EK, OV L 176, 15.7.2003., 11. lpp.

2.1.2. TEN finanšu regula

Attiecībā uz enerģiju *TEN* finanšu regula, kas pieņemta 1995. gadā, grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 21. aprīļa Regulu (EK) Nr. 788/2004¹⁰ un 807/2004¹¹. Tajā izklāstīti nosacījumi, ar kādiem *TEN-E* pamatnostādnēs noteiktie *TEN-E* projekti ir tiesīgi saņemt līdzfinansējumu. Jo īpaši tā paredz finansējumu izpētei (līdz pat 50 % izpētes izmaksu) un darbu veikšanai (līdz pat 10 % projekta izmaksu).

TEN finanšu regulas 5. pants, kas grozīts ar Regulu (EK) Nr. 807/2004, liecināja par faktisku progresu, jo ar to atļauta augstāka – līdz pat 20 % — finansējuma likme par darbu veikšanu projektiem, kas 2003. gada *TEN-E* pamatnostādnēs definēti kā tādi, kas ietverti prioritāro projektu asīs. Tā tomēr joprojām bija atkarīga no īstenošanas noteikumiem, kuri bija jāvienkāršo, un no ierobežotajiem budžeta līdzekļiem.

3. KONKRĒTU PROJEKTU ATTĪSTĪBA

Par kopējo interešu projektu, kas noteikti 1996. gada *TEN-E* pamatnostādņu pielikumā laikposmam līdz 2003. gadam un 2003. gada *TEN-E* pamatnostādņu III pielikumā laikposmam pēc 2003. gada, attīstību izklāstīts ziņojumā par Eiropas enerģētikas tīklu pamatnostādņu īstenošanu laikposmā no 2002. līdz 2004. gadam¹², kas publicēts 2006. gadā, un pētījumā “*TEN-E* projektu īstenošana (2004–2006). Novērtējums un analīze”¹³, ko 2006. gadā Enerģētikas un transporta ģenerāldirektorāta uzdevumā veikuši neatkarīgi eksperti.

Laikposmā no 2002. līdz 2006. gadam pabeigti 57 kopējo interešu projekti elektroenerģijas jomā un 23 kopējo interešu projekti gāzes jomā¹⁴. No šiem 80 projektiem 68 ietverti kādā no prioritāro projektu asīm, kā noteikts 2003. gadā pieņemtajās pamatnostādnēs. Šie rezultāti apkopoti 1. tabulā.

1. tabula. Kopējo interešu projekti, kas pabeigti laikposmā no 2002. līdz 2006. gadam.

	2002	2003	2004	2005	2006	2002-2006
Elektroenerģija	15	21	6	9	6	57
<i>Prioritārie projekti</i>	14	20	6	9	5	54
Gāze	4	4	3	9	3	23
<i>Prioritārie projekti</i>	2	3	1	7	1	14
KOPĀ	19	25	9	18	9	80
<i>Prioritārie projekti</i>	16	23	7	16	6	68

¹⁰ OV L 138, 30.4.2004., 17. lpp.

¹¹ OV L 143, 30.4.2004., 46. lpp.

¹² COM(2006) 443 un SEC(2006) 1059 Komisijas dienestu darba dokuments, 7.8.2006.

¹³ Nobeiguma ziņojums pieejams tīmekļa vietnē http://ec.europa.eu/ten/energy/studies/index_en.htm

¹⁴ Šajā rindkopā un 1. tabulā apskatītie kopējo interešu projekti norādīti 2003. gada *TEN-E* pamatnostādņu III pielikumā, kas maina un papildina kopējo interešu projektu sarakstu, kas norādīts 1996. gada *TEN-E* pamatnostādnēs.

Pārskata periodā no 80 pabeigtajiem projektiem 17 līdzfinansēja no *TEN-E* budžeta (no 1995. līdz 2006. gadam). Plašāks laikposmā no 2002. līdz 2006. gadam pabeigto kopējo interešu projektu saraksts norādīts pielikumā.

4. *TEN-E* FINANSĒŠANA

4.1. Privātais sektors

Galvenais īstenoto projektu finanšu avots ir pārvades sistēmu operatoru (PSO) pašu resursi. Precīzus un nozīmīgus skaitļus, kas parāda PSO kopējo ieguldījumu Eiropas enerģētikas tīklu projektos, ir grūti iegūt, īpaši par projektiem, kuriem nav pieprasīts *TEN-E* finansējums.

4.2. Dalībvalstu finansējums

Vairumā gadījumu dalībvalstis nepiedalās tiešā Eiropas enerģētikas tīklu projektu finansēšanā, jo šos projektus lielākoties īsteno PSO.

4.3. *TEN-E* finansēšanas programma

Vairumā gadījumu Eiropas enerģētikas tīklu *TEN-E* finansēšana ietver diezgan ierobežotu kopējo izmaksu daļu. *TEN-E* finansēšana darbojas kā katalizators, lai piesaistītu citus investīciju avotus un/vai veicinātu projektu īstenošanu, izmantojot *TEN-E* atbalsta prestižu.

No 2002. līdz 2006. gadam Komisija saņēma 132 pieteikumus *TEN-E* finansējumam, 72¹⁵ no tiem ieguvuši finansiālu atbalstu: 42 attiecās uz elektroenerģijas projektiem un 30 — uz gāzes projektiem. Turklāt 3 no 72 lēmumiem par finansēšanu attiecās uz darbu veikšanu (2 elektroenerģijas nozarē un viens gāzes nozarē), citi finansētie projekti attiecās uz izpēti. Plašāka informācija par atlases procesu sniegta 2. tabulā.

2. tabula. Plašāka informācija par atlases rezultātiem *TEN-E* finansējuma piešķiršanai laikposmā no 2002. līdz 2006. gadam.

	2002	2003	2004	2005	2006	2002-2006
Saņemtie priekšlikumi	28	37	35	18	14	132
<i>Elektroenerģija</i>	13	24	15	12	10	74
<i>Izpēte</i>	10	14	13	10	10	57
<i>Darbi</i>	3	10	2	2	0	17
<i>Gāze</i>	15	13	20	6	4	58
<i>Izpēte</i>	11	12	17	6	3	49
<i>Darbi</i>	4	1	3	0	1	9
Izdotie lēmumi par finansēšanu	12	13	18	16	13	72
<i>Elektroenerģija</i>	6	7	10	10	9	42
<i>Izpēte</i>	6	7	9	9	9	40
<i>Darbi</i>	0	0	1	1	0	2
<i>Gāze</i>	6	6	8	6	4	30
<i>Izpēte</i>	6	6	8	6	3	29
<i>Darbi</i>	0	0	0	0	1	1

¹⁵ Finansēto projektu saraksts pieejams http://ec.europa.eu/ten/energy/studies/index_en.htm.

Laikposmā no 2002. līdz 2006. gadam tika piešķirts atbalsts saskaņā ar *TEN-E* budžeta pozīcijām EUR 93 726 000 apmērā (skatīt 3. tabulu). 57 % šīs summas iztērēja gāzes nozarē un 43 % elektroenerģijas nozarē. 94 % summas iztērēta izpētes līdzfinansēšanai (līdz pat 50 %) un 6 % darbu līdzfinansēšanai (līdz pat 10 %).

Plašāka informācija par *TEN-E* saistībām laikposmā no 2002. līdz 2006. gadam atspoguļota 3. tabulā.

3. tabula. *TEN-E* saistības laikposmā no 2002. līdz 2006. gadam (milj. EUR).

	2002	2003	2004	2005	2006	2002-2006
<i>TEN-E</i> budžets	21,0	21,62	21,5	21,5	21,55	107,170
Saistības	14,505	18,498	20,106	20,585	20,032	93,726
<i>Elektroenerģija</i>	<i>3,427</i>	<i>6,133</i>	<i>10,205</i>	<i>9,042</i>	<i>11,223</i>	<i>40,030</i>
<i>Izpēte</i>	3,427	6,133	9,199	6,042	11,223	36,024
<i>Darbi</i>	0	0	1,006	3,000	0	4,006
<i>Gāze</i>	<i>11,078</i>	<i>12,365</i>	<i>9,901</i>	<i>11,543</i>	<i>8,809</i>	<i>53,696</i>
<i>Izpēte</i>	11,078	12,365	9,901	11,543	7,089	51,976
<i>Darbi</i>	0	0	0	0	1,720	1,720

2002. gadā vairumu saņemto priekšlikumu noraidīja atlases procesā nepietiekami ievēroto atbilstības kritēriju, neatbilstošās gatavības un/vai priekšlikumu nepilnīguma dēļ. Rezultātā bija iespējams apgūt tikai 70 % pieejamā budžeta.

2003. gadā *TEN-E* atbalsts atlasītajiem projektiem veidoja gandrīz 100 % pieejamā budžeta. Tomēr viena atlasītā projekta virzītājs to anulēja, tāpēc tika apgūti tikai 86 % pieejamā budžeta.

2004. gadā *TEN-E* atbalsts atlasītajiem projektiem sasniedza EUR 21 484 260, kas veidoja gandrīz 100 % pieejamā budžeta. Tomēr 2004. gadā pieteikuma iesniedzējs anulēja vienu no atlasītajiem priekšlikumiem, un bija iespējams apgūt 94 % pieejamā budžeta.

2005. gadā tika apgūti 96 % pieejamā budžeta.

2006. gadā saņemts ierobežots skaits priekšlikumu, no kuriem vienā nebija ievēroti atbilstības kritēriji. Visi atbilstīgie priekšlikumi izturēja novērtēšanas procesu, un attiecīgais *TEN-E* atbalsts veidoja EUR 20 032 000. Rezultātā bija iespējams apgūt tikai 93 % pieejamā budžeta.

Attiecībā uz līdzekļiem, kas paredzēti prioritārajiem projektiem, kuri noteikti 2003. gada *TEN-E* pamatnostādņēs un atlasīti finansēšanai laikposmā no 2004. līdz 2006. gadam, gandrīz 61 % pieejamā budžeta piešķirts projektiem, kas ietverti prioritāro projektu asīs, un 39 % piešķirti kopējo interešu projektiem. Elektrotīkli un gāzes tīkli saņēma attiecīgi 47 % un 53 % budžeta, kas paredzēts prioritārajiem projektiem, un attiecīgi 55 % un 45 % budžeta, kas paredzēts kopējo interešu projektiem.

TEN-E programma galvenokārt koncentrēta uz izpētes līdzfinansēšanu projektu attīstības sākuma stadijā, kad ir augstāks risks, ka topošie projektu virzītāji tos var anulēt vai atcelt. *TEN-E* budžeta palielināšana ļautu paplašināt projektu

līdzfinansēšanu, iekļaujot arī tālākās attīstības stadiju (būvniecības posmu), jo īpaši gadījumos, kad tas ietekmē apgādes drošību.

4.4. Eiropas Investīciju bankas (EIB) aizdevumi

Kopš Eiropas tīklu iniciatīvas sākuma pagājušā gadsimta 90. gados Eiropas tīkli vēl aizvien ir svarīga EIB prioritāte aizdevumu izsniegšanai.

EIB aizdevumi, kas saistīti ar enerģētikas infrastruktūru, sedz projektus, kas ietverti Eiropas enerģētikas tīklu pamatnostādņēs,¹⁶ kā arī enerģētikas infrastruktūras projektus, kas tajās neietilpst, bet atbilst kritērijiem, kuri noteikti *TEN-E* pamatnostādņu I un II pielikumā. EIB aizdevumi, kas parakstīti laikposmā no 2002. līdz 2006. gadam, veido EUR 831 milj. elektroenerģijas nozarē un EUR 2 185 milj. gāzes nozarē. Aptuveni 36 % kopējā apjoma piešķirti prioritārajiem projektiem, gandrīz 50 % piešķirti kopējo interešu projektiem un apmēram 14 % — citiem *TEN* projektiem, kas nav iekļauti *TEN-E* pamatnostādņu III pielikumā, bet ietverti kādā no prioritāro projektu asīm, kā noteikts *TEN-E* pamatnostādņu I un II pielikumā (skatīt 4. tabulu). Šie aizdevumi atbalstīja lielus pārrobežu projektus (elektroenerģijas starpsavienojumus, gāzes cauruļvadus), pārvades tīklu, tostarp glabātavu un sašķidrinātās dabas gāzes termināļu, paplašināšanu un/vai papildināšanu.

4. tabula. EIB parakstītie aizdevumi enerģētikas infrastruktūrai visas Eiropas interesēs laikposmā no 2002. līdz 2006. gadam (milj. EUR).

	2002 ¹⁷	2003	2004	2005	2006	2002-2006
Elektroenerģija (summas)	50	140	0	615	26	831
<i>TEN prioritārie projekti</i>	0	0	0	125	0	125
<i>TEN kopējo interešu projekti</i>	50	140	0	330	0	520
<i>Citi TEN projekti</i>	0	0	0	160	26	186
Gāze (summas)	155	273	1,272	277	208	2,185
<i>TEN prioritārie projekti</i>	0	230	705	0	22	957
<i>TEN kopējo interešu projekti</i>	0	43	500	277	186	1,006
<i>Citi TEN projekti</i>	155	0	67	0	0	222
KOPSUMMAS	205	413	1,272	892	234	3,016
<i>TEN prioritārie projekti</i>	0	230	705	125	22	1,082
<i>TEN kopējo interešu projekti</i>	50	183	500	607	186	1,526
<i>Citi TEN projekti</i>	155	0	67	160	26	408

4.5. Kohēzijas politika

Enerģētikas infrastruktūras projekti saņem nozīmīgu atbalstu no struktūrfondiem. Liela šī atbalsta daļa bieži paredzēta enerģētikas infrastruktūrai kopumā, tostarp sadales tīkliem, nevis tikai starpsavienojumiem. Laikposmā no 2000. līdz

¹⁶ Šajā rindkopā un 4. tabulā apskatītās *TEN-E* pamatnostādnes ir 1996. gadā publicētās pamatnostādnes par 2002. gadā atbalstītajiem projektiem un 2003. gadā publicētās — par 2003. gadā un vēlāk atbalstītajiem projektiem.

¹⁷ Neviens no EIB 2002. gadā atbalstītajiem projektiem nebija ietverts kādā no prioritāro projektu asīm, kā tas ir noteikts 2003. gadā pieņemtajās *TEN-E* pamatnostādņēs.

2006. gadam kohēzijas politikas tiešs finansiālais atbalsts enerģētikas infrastruktūrai (ražošanai un piegādei) veidoja EUR 293 283 755 saskaņā ar 1. mērķi un EUR 26 306 822 saskaņā ar 2. mērķi¹⁸.

4.6. Infrastruktūras finansēšana trešās valstīs

4.6.1. PHARE

Saskaņā ar *PHARE* programmu Centrāleiropas un Austrumeiropas valstīs īstenotas pārrobežu sadarbības programmas finansētas darbības, tostarp infrastruktūras un vietējās ūdensapgādes, gāzes un elektroenerģijas apgādes uzlabošana un pasākumi enerģētikas un transporta jomā, kas paredzēti Eiropas tīklu attīstībai.

4.6.2. CARDS

2001. gada beigās tika pieņemta reģionāla stratēģija un Albānijas, Bosnijas un Hercegovinas, Horvātijas, Bijušās Dienvidslāvijas Maķedonijas Republikas un bijušās Dienvidslāvijas Republikas valsts stratēģijas 2002. līdz 2006. gadam. Viens no īpašiem *CARDS* reģionālās stratēģijas reģionālās sadarbības mērķiem bija “*reintegrēt SAP [Stabilizācijas un asociācijas procesa] valstis Eiropas infrastruktūras tīklos, proti, attiecībā uz transportu, robežu pārvaldību un enerģētiku*”, palīdzot tām “*izveidot saskaņotas starptautiska mēroga infrastruktūras stratēģijas transporta un enerģētikas jomā*”.

Šo pamatprogrammu var uzskatīt par sagatavošanās pasākumu, lai pievienošanās procesā esošās valstis integrētu *TEN-E* tīklos un lai nodrošinātu saskaņotību starp ES tīklu un kaimiņvalstīm.

4.6.3. ISPA

Pirmspievienošanās struktūrpolitikas instrumenta darbības joma kandidātvalstīm no Centrāleiropas un Austrumeiropas laikposmā no 2000. līdz 2006. gadam neietvēra enerģētikas politiku.

4.6.4. TACIS

Laikposmā no 2000. līdz 2006. gadam *TACIS* programma ietvēra Austrumeiropas un Vidusāzijas valstis un izdevumus par infrastruktūras tīkliem, jo īpaši cauruļvadiem un elektroenerģijas pārvades tīkliem¹⁹.

4.6.5. MEDA

MEDA programma ietvēra Alžīriju, Kipru, Ēģipti, Izraēlu, Jordāniju, Libānu, Maltu, Maroku, Sīriju, Tunisiju, Turciju un Gazas un Rietumu krasta okupētās teritorijas un izdevumus par ekonomiskās infrastruktūras atjaunināšanu, tostarp enerģētikas sektoru²⁰.

¹⁸ SEC(2007)1456, Komisijas dienestu darba dokuments, pielikums Komisijas 18. gada ziņojumam par struktūrfondu īstenošanu (2006).

¹⁹ Padomes 1999. gada 29. decembra Regula (EK) Nr. 99/2000, OV L 12, 18.1.2000., 1.–9. lpp.

²⁰ Padomes 1996. gada 23. jūlija Regula (EK) Nr. 1488/96, OV L 189, 30.7.1996., 1.–9. lpp.

Kopienas atbalsts saskaņā ar *MEDA* programmu Eiropas un arābu Mašrika valstu gāzes tirgus (*EAMGM*) izveidei 2005. gadā veidoja EUR 6 miljonus. *EAMGM* cita starpā veicina galveno savienojumu infrastruktūru pabeigšanu reģionā (Arābijas gāzes vads u.c.) un gāzes izmantošanu. Iesaistītās valstis ir Ēģipte, Jordānija, Libāna un Sīrija. Šo projektu paredzēts pabeigt 2008. gada beigās.

No 2007. gada *MEDA* un *TACIS* nomainījis jauns Eiropas Kaimiņattiecību un partnerības instruments.

5. NOVĒRTĒJUMS

5.1. Starpposma novērtējums

TEN enerģētikas programmas laikposmam no 2000. līdz 2006. gadam starpposma novērtējumu²¹ 2004. gadā Komisijas uzdevumā veica neatkarīgi eksperti.

Divi galvenie starpposma novērtējuma mērķi bija novērtēt *TEN-E* programmas finansētās izpētes un projektu ietekmi un sniegt praktiskus ieteikumus par programmas kopējās efektivitātes uzlabošanu.

Novērtējuma secinājumos atzīta pozitīva ietekme, īstenojot projektus, kas noteikti 2003. gada jūnijā pieņemtajās *TEN-E* pamatnostādņēs, un norādīti jauno pamatnostādņu galvenie temati:

- kohēzija, integrējot jauno dalībvalstu enerģētikas tīklus;
- vide, veicinot atjaunojamās enerģijas ražošanas savienojumu;
- iekšējais enerģijas tirgus, palielinot apmaiņas kapacitāti;
- energoapgādes drošība, palielinot kapacitāti un dažādojot avotus un maršrutus;
- sadarbība ar kaimiņvalstīm.

Pamatojoties uz novērtējuma ziņojuma ieteikumiem, tika veiktas šādas darbības:

- attiecību stiprināšana ar dalībvalstīm, lai labāk izprastu to vajadzības un politiku enerģētikas tīklu jomā;
- turpmāka Komisijas finansējuma koncentrēšana nozīmīgākajiem projektiem (Eiropas nozīmes projekti un prioritārie projekti);
- sadarbības stiprināšana ar citiem saistītiem instrumentiem, t.i., struktūrfondi, EIB utt., lai iesaistītos iekšējās sinerģijās un pilnībā gūtu labumu no *TEN-E* tīkla kā atsaucē tīkla.

5.2. Ex-post novērtējums

TEN enerģētikas programmas laikposmam no 2000. līdz 2006. gadam līdzfinansēto projektu *ex-post* novērtējumu Komisijas uzdevumā 2008. gadā veiks neatkarīgi eksperti saskaņā ar 15. pantu Padomes 1995. gada 18. septembra Regulā (EK)

²¹

Starpposma novērtējuma nobeiguma ziņojums pieejams tīmekļa vietnē http://ec.europa.eu/ten/energy/studies/index_en.htm.

Nr. 2236/95²², ar ko paredz vispārējus noteikumus Kopienas finansiāla atbalsta piešķiršanai Eiropas komunikāciju tīklu jomā.

5.3. Finansēšanas lēmumu uzraudzība

Līgumu un lēmumu uzraudzība galvenokārt balstīta uz saņēmēja pienākumu ziņot par līdzfinansētās izpētes vai darbu attīstību un pienācīgi pamatot jebkuru līguma vai lēmuma grozījumu pieprasījumu.

28 pagarināšanas pieprasījumi, kas saistās ar 20 no 72 finansēšanas lēmumiem, kuri pieņemti laikposmā no 2002. līdz 2006. gadam, nosūtīti Komisijai, un Komisija pieņēmusi 26 (11 par elektroenerģiju un 15 par gāzi). Galvenie kavējumu iemesli bija atļauju izsniegšanas procedūru kavējumi, tirgus attīstība, kas liek mainīt stratēģiju, nodošana jaunam saņēmējam saskaņā ar Direktīvu 2003/55/EK²³ un Direktīvu 2003/54/EK²⁴, nepieciešamība pārvarēt tehniskās grūtības un izmaiņas uzņēmuma iekšienē.

6. ĀRĒJĀS ATTIECĪBAS

TEN-E pamatnostādņu pārskatīšana 2003. un 2006. gadā pastiprināja Eiropas enerģētikas tīklu ārējo dimensiju, uzlabojot savienojumus ar pievienošanās procesā esošajām valstīm un kaimiņvalstīm. Jo īpaši, veicot pārskatīšanu 2006. gadā, novērtēja nepieciešamību pilnībā integrēt šajās pamatnostādnēs jaunās dalībvalstis, pievienošanās procesā esošās valstis un kandidātvalstis un turpināt attiecīgi pielāgot šīs pamatnostādnes jaunajai Eiropas Savienības kaimiņattiecību politikai.

Tāpēc *TEN-E* pamatnostādnēs prioritāte piešķirta jauniem cauruļvadiem no gāzes atradnēm Krievijā, Alžīrijā un Kaspijas jūrā uz ES, ko papildina sašķidrinātās dabasgāzes termināļi un pazemes gāzes krātuves. Tās koncentrējas arī uz elektroenerģijas savienojumiem starp Vidusjūras reģiona dalībvalstīm un Vidusjūras reģiona dienvidu daļas valstīm, jo īpaši sinhroniem savienojumiem ar Elektroenerģijas pārvades koordinācijas apvienības (*UCTE*) sistēmu, palielinot savienojumus ar Dienvidaustrumeiropu, tostarp saikni ar Turciju, un uz labāku savienojumu izveidi starp Baltijas valstīm un Centrāleiropas, Austrumeiropas un Ziemeļeiropas tirgiem.

ES un Krievijas dialogs enerģētikas jomā sākās 2001. gadā ar mērķi veicināt ES un Krievijas attiecības enerģētikas jomā. Galvenie ES un Krievijas dialoga sasniegumi publicēti vairākos progresā ziņojumos²⁵. 2006. gadā izveidoja trīs tematiskās grupas, kuru darbības joma bija i) energoefektivitāte, ii) enerģētikas tirgus attīstība un iii) prognozes un scenāriji. Enerģētikas tirgus attīstības grupas ietvaros izveidoja enerģētikas infrastruktūras apakšgrupu, kas nodarbojās ar energotīklu savienojumiem starp Krieviju un Eiropas Savienību. Jo īpaši izskatīja Krievijas un ES kopējo interešu projektu īstenošanu. Turklāt šī apakšgrupa seko līdzī pētījumiem par

²² OV L 228, 23.9.1995., 1.–7. lpp.

²³ OV L 176, 15.7.2003., 57.–78. lpp.

²⁴ OV L 176, 15.7.2003., 37.–56. lpp.

²⁵ Progresā ziņojumi ir pieejami tīmekļa vietnē

http://ec.europa.eu/energy/russia/joint_progress/index_en.htm.

iespējamu sinhronu savienojumu starp *UCTE* sistēmu un Baltijas valstīm un tālāk ar Krievijas *IPS/UPS* sistēmu, ko finansiāli atbalsta saskaņā ar 2004. gada *TEN-E* budžeta pozīciju.

Ukraina un Moldova kopā pieteicās pilnīgai dalībai *UCTE*. *UCTE* ietvaros izveidoja īpašu tehnisko komiteju, lai sagatavotu pētījumu par pasākumiem, kas Ukrainai un Moldovai jāveic, lai izveidotu savienojumu ar Eiropas elektroenerģijas sistēmu.

7. CITI EIROPAS SAVIENĪBAS POLITIKAS VIRZIENI AR *TEN-E* DIMENSIJU

7.1. Vide

TEN-E prioritātes izriet no 2001. gada 23. un 24. marta Stokholmas Eiropadomes sanāksmes secinājumiem par enerģijas tirgus darbībai vajadzīgās infrastruktūras attīstību. Īpaša uzmanība būtu jāvelta tam, lai vairāk izmantotu neizsīkstošus enerģijas avotus, tādējādi veicinot ilgtspējīgas attīstības politiku. Turklāt jāuzsver, ka ES vides tiesību aktiem ir ievērojama ietekme. Jo īpaši jānodrošina atbilstība Putnu direktīvai²⁶, Dzīvotņu direktīvai²⁷, Direktīvai par ietekmes uz vidi novērtējumu (*EIA*)²⁸, Stratēģiskajai direktīvai par ietekmes uz vidi novērtējumu (*SEA*)²⁹ un Ūdens pamatdirektīvai³⁰.

Dalībvalstu iestādes ir atbildīgas par plānošanu un atļauju piešķiršanas procedūrām, un tām jānodrošina atbilstība vides tiesību aktiem, un galīgo lēmumu pieņem vietējās iestādes.

Sadalot *TEN-E* budžetu, īpašu uzmanību pievērš līdzfinansēto pasākumu atbilstībai Kopienas vides tiesību aktiem. Jo īpaši atkarībā no finansēšanai ierosināto pasākumu veida tika pieprasīti tādi vides dokumenti kā

- informācija par pasākumiem, kas varētu (vai nevarētu) būtiski pasliktināt stāvokli *Natura 2000* zonās (*Natura 2000* sertifikāti);
- netehnisks kopsavilkums par ietekmes uz vidi izpēti, kas veikta saistībā ar pasākumu;
- informācija par konsultācijām ar vides pārvaldes iestādēm, attiecīgo sabiedrības daļu un, ja piemērojams, ar citām dalībvalstīm.

Kamēr tika veikta Komisijas dienestu — pozitīva — analīze, tika apstiprināts *TEN-E* finansējums.

---

²⁶ Padomes 1979. gada 2. aprīļa Direktīva 79/409/EEK, OV L 103, 25.4.1979., 1.–18. lpp.

²⁷ Padomes 1992. gada 21. maija Direktīva 92/43/EEK, OV L 206, 22.7.1992., 7.–50. lpp.

²⁸ Padomes 1985. gada 27. jūnija Direktīva 85/337/EEK, OV L 175, 5.7.1985., 40.–48. lpp.

²⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 27. jūnija Direktīva 2001/42/EK, OV L 197, 21.7.2001., 30.–37. lpp.

³⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 23. oktobra Direktīva 2000/60/EK, OV L 327, 22.12.2000., 1.–73. lpp.

7.2. Pētniecība un attīstība

Eiropas Savienība atbalsta enerģētikas pētniecību un attīstību saskaņā ar dažādām finansēšanas programmām, piemēram, pamatprogrammām un programmu “Saprātīga enerģija Eiropai”. Šīs programmas veicina arī Eiropas enerģētikas tīklu mērķus, piemēram, paaugstinātu drošību un elektroapgādes dažādību. Saskaņā ar Sesto pamatprogrammu (FP6) laikposmam no 2002. līdz 2006. gadam tika atbalstīti vairāki pētījumi ar *TEN-E* dimensiju, piemēram:

- *IRED* – Atjaunojamo enerģijas resursu un dalītās ražošanas integrācija Eiropas elektrotīklā (FP6);
- *FENIX* – Elastīgi elektroenerģijas tīkli, lai integrētu paredzamo attīstību enerģētikas jomā (FP6);
- *ENCOURAGED* – Eiropas gāzes, elektroenerģijas un ūdeņraža tirgus enerģijas koridora optimizēšana (FP6).

Turklāt programma “Saprātīga enerģija Eiropai” atbalstīja tādus projektus kā

- *RESPOND* – No atjaunojamajiem enerģijas resursiem iegūtās elektroenerģijas piegāde – mijiedarbība ar parasto elektroenerģijas ieguvī, tīkliem un pieprasījumu;
- *TRADEWIND* – Vēja enerģijas integrācija un apmaiņa Eiropas elektroenerģijas tirgos.

7.3. Konkurence

Piešķirot *TEN-E* finansējumu, īpašu uzmanību pievērš atlasīto gāzes cauruļvadu projektu saderībai ar trešo personu piekļuves režīmu, kā tas noteikts Gāzes direktīvā 2003/55/EK³¹, un jo īpaši ar tās 22. pantu. Trešo personu piekļuves režīms ir piemērojams arī elektroenerģijas projektiem, kā norādīts Elektroenerģijas direktīvā 2003/54/EK³².

---

³¹ OV L 176, 15.7.2003., 57.–78. lpp.

³² OV L 176, 15.7.2003., 37.–56. lpp.